

Informasjon om godkjente arkivesker

I henhold til Riksarkivarens forskrift (*Forskrift om utfyllende tekniske og arkivfaglige bestemmelser om behandling av offentlige arkiver*) § 6-5. (4) skal både omslag/mapper og esker oppfylle krav i internasjonal standard for papir og langtidslagring av dokumenter ISO 9706 og ISO 16245 ved levering til Arkivverket.

Esken skal i tillegg være fysisk utformet på en måte som gjør at den er sterk, stødig og hensiktsmessig ved håndtering, og på alle måter beskytter arkivmaterialet mot mekaniske skade.

Forhandler av eskene må kunne dokumentere at pappen i esken tilfredsstiller ISO-kravene ved dokumentasjon fra uavhengig laboratorium. Det er viktig å be om dokumentasjon på at et produkt er godkjent etter dagens standard. Selv om et produkt er kjent for å tilfredsstille en ISO-standard, så forekommer at produksjonen endrer seg. Be derfor alltid om dokumentasjon på at produktet tilfredsstiller **ISO 16245** når det gjelder mapper og arkivesker.

IKA Kongsberg anbefaler eierne å velge arkivemballasje godkjent av Arkivverket (dvs. syrefrie arkivesker) både ved arkivdanning og ved senere bytte av arkivbokser.

Generelt om arkivemballasje

Arkivmateriale er ofte surt og av dårlig kvalitet allerede i utgangspunktet. Derfor er det viktig å emballere det på en måte som holder nedbrytningshastigheten så lav som mulig.

Emballasje beskytter arkivmaterialet mot lys, støv og skitt. I noen grad kan emballasje begrense vann- og brannskader, og dersom klimaet i omgivelsene skifter, kan emballasjen fungere som en buffer mot klimaendringer.

Et surt miljø, der pH-verdien er lav, er en trussel mot arkivmaterialet. I nedbrytningsprosessen skapes mer syre, så når nedbrytningen er i gang, forsterker den seg selv. Å emballere surt materiale i sur emballasje, er derfor ingen god ide.

Esker, med og uten omslag rundt arkivmaterialet, og gråpapir er den vanligste emballasjen. Esker er å foretrekke, fordi de gir arkivmaterialet bedre støtte. Esker lages av forskjellige typer papp, og ikke all papp er ideell for langtidslagring av papir. Dersom man benytter en eske som fremmer dannelse av syre på kort eller lang sikt, er det viktig å benytte et omslag av god kvalitet rundt arkivmaterialet.

Arkivesker

En eske fungerer som en klimabuffer og beskytter i tillegg til en viss grad mot vann- og brannskader. Pappen som esker lages av, deles inn i tre hovedkategorier:

1. Papp av mekanisk bearbeidet eller resirkulert cellulose. I slik papp er hverken syre eller lignin fjernet. Esker av denne typen papp vil ha lav pH-verdi, og et surt klima vil dannes inne i eskene. Det vil bidra til raskere kjemisk nedbrytning av materialet inni esken. I tillegg vil det fremme soppvekst dersom den relative luftfuktigheten blir over 60 %. (**Syreholdige arkivesker**)
2. Papp av kjemisk bearbeidet cellulose av middels kvalitet. I denne pappen er det en base (buffer), for eksempel kalsiumkarbonat, som reagerer med syren og danner et nøytralt salt. Esker av slik papp vil i utgangspunktet ha en nøytral pH-verdi, men eskepappen vil kontinuerlig produsere syre. Når bufferen er brukt opp, vil pH-verdien bli gradvis lavere. At en eske er syrefri, betyr derfor ikke nødvendigvis at den er laget av syrefritt materiale, og at den egner seg for langtidsoppbevaring. (**Syrenøytrale arkivesker**)
3. Papp av ren cellulose uten syredannende substanser, eventuelt tilsatt en buffer som nøytraliserer den syren som dannes av arkivmaterialet inni esken. Denne bufferen vil også brukes opp over tid, men restproduktet vil da være ren cellulose og ikke påvirke materialet inni esken. (**Syrefrie arkivesker**)

Spesifikasjon av arkivesker

Arkivmateriale som skal avleveres skal være emballert i esker som tilfredsstiller de internasjonale kravene til langtidsoppbevaring av papir. Boksene skal tilfredsstillere internasjonal standard ISO 9706, ISO 16245 i tillegg være PAT-sertifisert (Photographic Activity Test)

Her er en kortversjon over spesifikasjoner for arkivesker og mapper godkjente av Riksarkivaren:

- Laget av syrefri papp – særlig viktig for primæremballasje (ISO 16245)
- Eskene er laget av dobbeltsidig papp og med ekstra plate i bunnen
- Eskene skal være av bølgepapp med eller uten laminering
- Esker laget av et helt stykke som formes til eske ved bretteing. Det skal ikke brukes lim eller stifter
- Arkivesken skal ikke være bredere enn 95 mm på noe punkt, fordi det skal kunne plasseres ti esker pr. hyllemeter
- Esken skal ha en fast tunge (flipp) slik at den enkelt kan trekkes ut fra hylla

Informasjonen er hentet fra Arkiverket.no om «Hvordan forberede overføring av papirarkiv»